

“Τι να θυμηθεί κανείς; Τα παλικάρια του Πόντου σφαγμένα, σαν αρνιά κρεμασμένα”

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Παναγιώτης Τσαγκάρης, Θεολόγος

Ο Πόντος γνώρισε Πέρσες, Ρωμαίους και Τούρκους κατακτητές, αλλά ο Ποντιακός Ελληνισμός κράτησε ανόθευτη την εθνική του συνείδηση. Σήμερα επιβάλλεται να έχουμε μέσα στην καρδιά μας τις αξέχαστες πατρίδες.

Ο Άξεινος η Άξενος (=αφιλόξενος) η Εύξεινος (=φιλόξενος) κατ' ευφημισμόν η Μέλας Πόντος (Μαύρη θάλασσα), στα βόρεια παράλια της Μικράς Ασίας, ήταν ανέκαθεν ελληνικός χώρος, γεγονός που ούτε ο μισέλληνας Φαλμεράγιερ τολμά να αμφισβητήσει. Και οι κάτοικοί του οι Πόντιοι (=οι άνθρωποι της θάλασσας) ήσαν Έλληνες, όσο Έλληνες είναι οι Βορειοηπειρώτες, οι Κύπριοι, οι Μακεδόνες, οι Πελοποννήσιοι.

Ο Πόντος είναι η Κολχίδα της μυθολογίας, η χώρα του βασιλιά Αιήτη που φιλοξένησε τον Φρίξο και την Έλλη, η χώρα των Αμαζόνων, η χώρα όπου έφθασε ο Ιάσοντας με το καράβι του, την «Αργώ». Η χώρα του φιλόσοφου Διογένη, του

Μένανδρου, του γεωγράφου Στράβωνα. Χώρα που αναδεικνύει ονομαστούς γιατρούς, μαθηματικούς, αργυροχρυσόχους, ζωγράφους, αρχιτέκτονες, μητροπολίτες, πατριάρχες, αγίους, όπως τον άγιο Ευγένιο Τραπεζούντος, τον άγιο Γρηγόριο Νεοκαισαρείας και άλλους.

Τον Χριστιανισμό γνώρισε από τον Απόστολο Ανδρέα. Και τα μοναστήρια της Παναγίας του όρους Μελά, από όπου και η ονομασία «Στου Μελά» (στο ποντιακό ιδίωμα «Σου Μελά»), Αγίου Ιωάννου Βαζελώνος και Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα, είναι ξακουστά.

Γνώρισε Πέρσες, Ρωμαίους, Τούρκους κατακτητές, αλλά κράτησε ανόθευτη την εθνική της συνείδηση. Στα βυζαντινά χρόνια ήταν το προπύργιο της Αυτοκρατορίας. Μετά την κατάληψη όμως της Πόλης το 1204 από τους σταυροφόρους, ιδρύεται η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας, που κράτησε 260 περίπου χρόνια πριν πέσει το 1461 στα χέρια των Τούρκων.

Η σκληρότητα όμως της τουρκικής κατοχής αναγκάζει 500.000 Ποντίους να ξενιτευθούν στην Ρωσία και την Γεωργία, όπου ονομάζονται από τους ντόπιους Περενσβίλι (=παιδιά σοφών), άλλους 400.000 στην Αμερική και 100.000 σε διάφορα άλλα μέρη.

Από το 1666 και μετά, οι βίαιοι εξισλαμισμοί δημιουργούν τους κρυπτοχριστιανούς, δηλαδή Πόντιους μουσουλμάνους στην ταυτότητα, αλλά χριστιανούς στην καρδιά. Κρυπτοχριστιανοί υπάρχουν ακόμα μέχρι τις μέρες μας στα μέρη της Ανατολής. Όπως υπάρχουν έως σήμερα και 300.000 ελληνόφωνοι Πόντιοι μουσουλμάνοι της Μαύρης Θάλασσας.

Μετά την Επανάσταση του 1821 η ζωή των Ποντίων καλυτερεύει. Έτσι, μια στατιστική του 1913 μας δείχνει να υπάρχουν στην περιοχή: 700.000 Ορθόδοξοι Έλληνες, 1.150 ναοί, 1.500 ιερείς, 1.060 σχολεία, 1.250 δάσκαλοι και 76.000 μαθητές. Ήταν η τελευταία αναλαμπή πριν από την ολοσχερή καταστροφή.

Η καταστροφή

Ως κεραυνός, ή ως τυφώνας θα λέγαμε καλύτερα, επέπεσε τότε (από το 1914 έως το 1918) επί των Ελλήνων του Πόντου και της Μικράς Ασίας η αιμοσταγής τριανδρία των Νεοτούρκων, αποτελούμενη από τους Εμβέρ πασά, Ταλαάτ μπέη και Ντζεμάλ πασά, η οποία με την καθοδήγηση του Γερμανού στρατηγού Λίμαν Φον Σάντερς συνέλαβε, σχεδίασε και εξετέλεσε την συστηματική Γενοκτονία των Αρμενίων, των Ποντίων και των λοιπών Ελλήνων της Ανατολής.

Το καταστροφικό τους έργο ήρθε σε μία δεύτερη φάση απ' το 1919 έως το 1923 να

ολοκληρώσει ο Κεμάλ, με το πρωτοπαλικάρό του, τον διαβόητο κουτσό διοικητή της Κερασούντας, τον Λαζό Τοπάλ Οσμάν, πρώην βαρκάρη, ο οποίος είχε σαν «χόμπι» να θανατώνει μικρά παιδιά, χτυπώντας τα κεφάλια τους πάνω στα βράχια!

«Επήγαγε επ' αυτούς (ο Θεός), έθνος αναιδές και αλλόγλωσσον, οι ουκ αισχύνθησαν πρεσβύτην, ουδέ παιδίον ηλέησαν» (Βαρούχ 4,15).

Τι να πρωτοθυμηθεί και τι να πρωτοπεί κανείς γι' αυτά τα χρόνια της συμφοράς!

Ο Χάρης Τσιρκινίδης, στο βιβλίο του «Επιτέλους, τους ξεριζώσαμε», θυμάται: «Θυμάμαι, Μάνα, μου 'λεγες: Πως την δεκαπεντάχρονη ξαδέλφη σου, την Θοδώρα, μαζί με δύο άλλες γυναίκες που κρατούσαν τα νήπια τους στην αγκαλιά, τις χώρισαν από την αυλή του σχολείου της Σαμψούντας, όπου είχαν συγκεντρώσει όλα τα γυναικόπαιδα, τις πήγαν σε μία αίθουσα κι εκεί έξι χωροφύλακες τις βίασαν.

Πως η Θοδώρα τους κτυπούσε, τους έσχισε τα πρόσωπα. Κι αυτοί την σκότωσαν με μαχαίρια. Έβγαλαν την καρδιά της κι έσταζαν το αίμα πάνω στις άλλες γυναίκες για να τις τρομοκρατήσουν.

Πως αυτές, καθώς μαζί μ' όλο το караβάνι τις οδηγούσαν στην εξορία, περνώντας πάνω από μία ψηλή γέφυρα, έριξαν πρώτα τα παιδιά τους κάτω και μετά πήδηξαν κι αυτές πάνω στους μυτερούς βράχους». Καταγράφοντας στην ιστορική μνήμη έναν νέο χορό του Ζαλόγγου!

Τι να θυμηθεί κανείς; Την τραγωδία στο χωριό Μπεϊαλάν, όπου οι Τούρκοι έκαψαν ζωντανούς μέσα σε δυο σπίτια στην πλατεία όλα τα γυναικόπαιδα και τους γέρους του χωριού!

Τι να θυμηθεί κανείς; Τα παλικάρια του Πόντου σφαγμένα, σαν αρνιά κρεμασμένα, στα τσιγκέλια των κρεοπωλείων!

Τι να θυμηθεί κανείς; Τα τάγματα εργασίας, ακριβέστερα τάγματα θανάτου, την λευκή εξόντωση; Τέλος δεν έχει ο καημός της θύμησης. «Φωνή εν Ραμά ηκούσθη, θρήνος και κλαυθμός και οδυρμός πολύς. Ραχήλ κλαίουσα τα τέκνα αυτής, και ουκ ήθελε παρακληθήναι ότι ουκ εισίν» (Ματθ. 2,18).

«Τούρκοι διαβήκαν χαλασμός, θάνατος πέρα ως πέρα» (Βίκτωρ Ουγκό: «Το Ελληνόπουλο»).

Οι Πόντιοι μπροστά σ' αυτό το ασύλληπτο κακό αντέδρασαν με αντάρτικο και εκκλήσεις στις Μεγάλες Δυνάμεις.

Στυλοβάτες του δοκιμαζόμενου λαού οι επίσκοποι Αμασείας Γερμανός

Καραβαγγέλης, ο εκ Στύψη της Λέσβου καταγόμενος και εκ Καστορίας της Μακεδονίας προερχόμενος, ο Ζήλων Ευθύμιος Αγριτέλλης, ο εκ Παρακοίλων Λέσβου καταγόμενος και ο Τραπεζούντος Χρύσανθος Φιλιππίδης, μετέπειτα αρχιεπίσκοπος Αθηνών.

«Επιτέλους, τους ξεριζώσαμε»!

Ι.Μ. Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα.

Όμως το τέλος είναι προδιαγεγραμμένο. Ο Κεμάλ μετά την ολοκληρωτική νίκη του θα αναφωνήσει στις 13 Αυγούστου του 1923, γεμάτος ικανοποίηση και ανακούφιση: «Επιτέλους, τους ξεριζώσαμε»!

Αυτό, εξάλλου, ήταν το μοναδικό μεγάλο όνειρο ενός απολίτιστου λαού που δεν πρόσφερε τίποτε άλλο στην ιστορία παρά μόνο σφαγές και καταστροφές. Ενός λαού που όταν, το 1908, πρωτάκουσε την λέξη «χουριέτ», που σημαίνει ελευθερία, νόμισε πως ήταν κάποιο σπουδαίο πρόσωπο και οι χωρικοί του ετοίμαζαν υποδοχή. Ενός λαού που το πρώτο του βιβλίο γραμματικής το ετοίμασε μόλις το 1870 ένας... Έλληνας, ο Αδοσίδης. Τι να πούμε για καλές τέχνες, επιστήμη, διοίκηση... Ανύπαρκτα!

Ήταν όμως, δυστυχώς, υπαρκτά τα 353.000 θύματα της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου που σε όλη τη Μικρά Ασία και την Θράκη φθάνουν το 1.500.000, την στιγμή που ο ελληνικός πληθυσμός της Ανατολής έφθανε τα 3.000.000. Στην Ελλάδα μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών το 1923 έφθασαν μόνο 1.220.000 άτομα. Να λοιπόν το μέγεθος αυτής της τραγωδίας του Ελληνισμού που παραμένει ακόμη άγνωστο σε πολλούς. Αν ακόμη προ--σθέσουμε στον αριθμό των 1.500.000 νεκρών Μικρασιατών, Θρακών και Ποντίων και το 1.500.000 των φονευθέντων Αρμενίων (διότι οι Νεότουρκοι βάσει του παντουρανικού σχεδίου είχαν ήδη εξοντώσει, από το 1915 έως το 1918, 1.500.000 Αρμενίους, αφήνοντας εν ζωή μόνο 320.000, εφαρμόζοντας έτσι, με απόλυτη επιτυχία, την πρώτη Γενοκτονία της Ιστορίας), τότε ο αριθμός των 3.000.000 νεκρών που άφησαν πίσω τους ο Κεμάλ και οι συν αυτό δικαιολογεί επαρκώς τον χαρακτηρισμό του Κεμάλ ως Σφαγέα των Ποντίων και ως Χίτλερ του Ελληνισμού, την δε νοοτροπία του Κεμαλισμού ως την τουρκική εκδοχή της ναζιστικής ολοκληρωτικής νοοτροπίας.

Οι αντιδράσεις

Και οι ξένοι, οι Μεγάλες Δυνάμεις, πως αντέδρασαν απέναντι σ' αυτό το κακό; Τι έπραξαν; Ο,τι και σήμερα, που αν δεν υποκινούν και δεν διαπράττουν εγκλήματα, «νίπτουν τας χείρας» τους ως άλλοι Πόντιοι Πιλάτοι.

Κι εμείς όμως, οι απόγονοι των Ποντίων και των λοιπών Μικρασιατών, πως συμπεριφερόμαστε άραγε απέναντι στην μνήμη των θυμάτων των εθνικών εκκαθαρίσεων, που διέπραξαν οι Τούρκοι;

Εμείς, γνωρίζοντας πως «είμαστε ανοιχτοί στην Θεία συγγνώμη μόνο αν δώσουμε και την δική μας συγγνώμη» (επίσκοπος Διοκλείας Κάλλιστος Wear), δείχνουμε την μεγαλοψυχία μας, την συγχωρητικότητά μας και την ανθρωπιά μας και βοηθάμε την γείτονα χώρα, όπως συνέβη πρόσφατα με τους σεισμούς που την έπληξαν (17/8/1999).

Και δεν είναι η πρώτη φορά που έτσι συμπεριφερόμαστε απέναντι στους γείτονές μας. Την ίδια ανθρωπιά και μεγαλοψυχία δείξαμε και κατά το 1949-50 σε παρόμοιες σεισμικές καταστροφές που συνέβησαν στην Τουρκία. Και τότε βοηθήσαμε αυτή την χώρα, αλλά και πάλι -δυστυχώς- οι γείτονές μας αυτό το καλό που τους κάναμε μας το... ξεπλήρωσαν πέντε χρόνια αργότερα, με τα Σεπτεμβριανά του 1955 και το ξεκλήρισμα κάθε ελληνικού στοιχείου που είχε απομείνει στην Πόλη.

Αν ακόμη θυμηθούμε την κατεχόμενη Κύπρο, την «γκρίζα περιοχή των Ιμίων» και τις καθημερινές παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου μας απ' τα τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη που δημιουργούν εύλογες ανησυχίες, τότε πρέπει να θεωρείται δικαιολογημένη η καχυποψία μας και η επιφύλαξή μας για το κατά πόσον έχει εγκαταλείψει η Τουρκία τις ιμπεριαλιστικές ορέξεις της, την ρατσιστική νοοτροπία της και την πολιτική των εθνικών εκκαθαρίσεων, γνωστών ως «ethnic cleaning».

Εμείς, παρ' όλα αυτά, τείνουμε χέρι φιλίας στους γείτονές μας, φθάνοντας μέχρι του σημείου να καταθέτουν οι πολιτικοί μας εκπρόσωποι στεφάνι στο μνημείο του Κεμάλ, την στιγμή που μια προσωπικότητα όπως ο Νέλσον Μαντέλα αρνήθηκε να παραλάβει το βραβείο Κεμάλ, αρνήθηκε ακόμη και να επισκεφθεί την Τουρκία, θέλοντας να δείξει ότι δεν μπορεί να αποδεχθεί μία χώρα η οποία είναι παγκόσμια πρωταθλήτρια στον τομέα της βάνανσης καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εμείς, παρ' όλ' αυτά, διστάζουμε πολλές φορές, στο όνομα μιας ακολουθούμενης πολιτικής, μονομερούς επίθεσης φιλίας προς τους γείτονες, να αναφέρουμε και την λέξη «Γενοκτονία» για να μην ενοχλήσουμε ένοχες συνειδήσεις. Ποιες άραγε και γιατί;

Εμείς εξακολουθούμε να σιωπούμε, την στιγμή που Τούρκοι διανοούμενοι, όπως ο Αλί Ερτέμ και ο Αλί Κιζιλμπάς, ζητάνε δημόσια συγνώμη γι' αυτή την συμπεριφορά των προγόνων τους και που ξένοι όπως ο κυβερνήτης της πολιτείας της Νέας Υόρκης, Τζωρτζ Πατάκι, αναγνωρίζουν με διακήρυξή τους την γενοκτονία των Ποντίων. Όπως επίσης η Αμερικανίδα Θέα Χαλό και ο Βραζιλιάνος Ρομπέρτο Λόπες, οι οποίοι -συγκλονισμένοι από τα εγκλήματα των Τούρκων και χωρίς καμία ελληνική κρατική συνδρομή- αγωνίζονται να ενημερώσουν την διεθνή κοινή γνώμη για το απαράγραπτο -σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο- έγκλημα των Τούρκων, της γενοκτονίας των Ποντίων.

Το χρέος

Η Μονή της Παναγίας Σουμελα, στον Πόντο.

Εμείς λοιπόν, σήμερα, εκείνο που οφείλουμε να κάνουμε είναι να έχουμε τουλάχιστον μέσα στην καρδιά μας τις αξέχαστες πατρίδες κι έτσι να τις ονομάζουμε, και όχι όπως κάποιοι άστοχα τις αποκαλούν «χαμένες πατρίδες», διότι, «όταν μία μάνα την καλούν χαμένη τα παιδιά της, σκοτώνουν τις ελπίδες της – ματώνουν την καρδιά της» (Σωκράτης Προκοπίου: «Το προσφυγικό όχι»).

Και να τονίζουμε προς όλους πως «γνώση της ιστορίας του Πόντου δεν σημαίνει διεκδίκηση του Ποντιακού Εδάφους. Διεθνής Αναγνώριση της Γενοκτονίας των Ποντίων δεν σημαίνει απόδοση ίσων στους Τούρκους. Αγάπη και λατρεία του Πόντου δεν σημαίνει πόλεμο με την Τουρκία». Σημαίνει απλά πως έχουμε δικαίωμα στην μνήμη και στον πόνο για τους αδικοχαμένους παππούδες, προπαππούδες, γιαγιάδες, προγιαγιάδες μας και γενικά τους προγόνους μας.

Βέβαια, δεν πρέπει να μείνουμε, τελειώνοντας αυτή την σύντομη και λιτή επιμνημόσυνη αναφορά μας, με την αίσθηση ότι σ' έναν πόλεμο οι βιαιότητες διαπράττονται μονομερώς απ' τους κακούς λαούς και απ' τα κακά έθνη, διότι αν

ερευνήσουμε, πιθανόν θα εντοπίσουμε ανάρμοστες συμπεριφορές και απ' την πλευρά των θεωρούμενων καλών και πολιτισμένων λαών. Είναι μαεστρική η προσπάθεια των ηγεσιών των λαών να μας πείσουν για την ύπαρξη κακών και καλών λαών, αποσεύοντάς έτσι τις δικές τους βαρύτατες και κολοσσιαίες ευθύνες, για τον πόλεμο και τις βιαιότητές του. Το μόνο που μπορούμε να προσάψουμε στους λαούς και τις εθνότητες είναι ότι έχουν τους αρχηγούς που τους αξίζουν.